

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Uuendustegevus: mõju tööstuse muutustele ja EIP rollile”

(2007/C 256/17)

6. juulil 2006 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses „Uuendustegevus: mõju tööstuse muutustele ja EIP rollile”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava tööstuse muutuste nõuandekomisjoni arvamuse võeti vastu 20. juunil 2007. Raportöör oli **hr Tóth**. Kaasraportöör oli hr Calvet Chambon.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 437. istungiärgul 11.–12. juulil 2007 (11. juuli istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 138, vastu hääletas 1, erapooletuid oli 3.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee uuris seoseid uuendustegevuse ja tööstuse muutuste vahel ning Euroopa Liidu ja liikmesriikide mitmeid asjaomaseid algatusi ning otsustas käesolevas omaalgatuslikus arvamuses esitada analüüsi ja ettepanekud uuendustegevuse nende aspektide osas, mis võimaldavad uurimistulemuste otsekasutust ettevõtetes ning Euroopa tööstuse ja majanduse tugevdamist ja edendamist.

1.2 Komitee arvates tasub märkida, et paljudes riikides ja piirkondades on suur korrelatsioon eduka uuendustegevuse ning ühiskonna ja haridussüsteemide avatuse vahel. Niikaua kui meie sajandil uuendustegevus mitte ainult ei kesta, vaid muutub järjest otsustavamaks, võivad inimressursid muutuda peale majanduskeskkonna ka mistahes muu tegevusvaldkonna jaoks tähtsaks kasvu soodustavaks teguriks. Komitee leiab, et arendustegevuse katalüsaatorina muutub see tegur järjest olulisemaks ning seetõttu peab uuendustegevus toetuma eelkõige laiapõhjalisele haridusele ja koolitusele kooskõlas elukestva õppe kriteeriumiga. Seejuures tuleks kasutada võrdset ligipääsu avatud allikate ja sisuga teadmistebaasile.

1.3 Komitee peab äärmiselt oluliseks, et ettevõtted püüdleksid sellise sünergia poole uuendustegevuse, personalipoliitika ja teadussektorite vahel, mis ei toimiks mitte ainult uuendustegevuse vundamendina, vaid aitaks sel ka edasi areneda. Samas tuleb leida viis, kuidas tagada tööstuse ümberkorraldamise paindlik kohandumine muutustega tööhõivestruktuuris. Selleks peavad olema paigas vajalikud finantstingimused.

1.4 Komitee leiab, et oluline on tõsta avalikkuse teadlikkust edukatest uuendustegevuse algatustest, suurendades nende avalikkule nähtavust ja toetust. Ühiskonna roll uuendustegevuses on võtmetähtsusega kogu uuendustegevuse protsessis. Mittetehnoloogiline uuendustegevus, nagu uued ärimudelid, parem planeerimine, täiendatud tööorganisatsioon ja pädevused, on sama tähtsad kui tehnoloogiline uuendustegevus. Üldiselt on vaja uuendustegevust organisatsiooni ja organisatsiooni arengu valdkonnas, et tehnoloogilise uuendustegevuse potentsiaali saaks täielikult ära kasutada.

1.5 Sotsiaalpartneritel ning organiseeritud kodanikuühiskonna osalejatel ja institutsioonidel on juba väga tähtis roll, et tagada uuendustegevusest tulenevate uuenduslike algatuste kindlaksmääramine, tugevdamine ja vastuvõtmine. Komitee arvates tuleks seda rolli tugevdada, eelkõige strateegiliste prioriteetide ja poliitika väljatöötamisel.

1.6 Komitee on veendunud, et Euroopa paradoksi lahendamiseks-tugevus alusuuringutes ning nõrkus tulemuste muutmisel praktilisteks, ettevõtluses kasutatavateks saavutusteks — tuleb rohkem tähelepanu pöörata teadus- ja arendustegevuse rahastamise struktuuri muutmisele, mitte niivõrd rahastamise suurendamisele protsendina SKTst. Kuigi meil on vaja teha jõupingutusi rahaliste vahendite suurendamisel, peame ka tähelepanu pöörama uutele lähenemisviisidele.

1.6.1 Suures osas on liikmesriikide teadus- ja arendustegevuses ülekaalus pakkumine: teadus- ja arendustegevuse tulemuste pakkumine ületab ettevõtete nõudluse. Nõudluse stimuleerimiseks tuleb vähendada ettevõtete riske, parandada erasektori teadusuuringute tingimusi, muuta ettevõtluskeskkonda ning edendada ülikoolide, uurimisinstituutide ja ettevõtete koostööd.

1.6.2 Ettevõtete jätkusuutliku uuendusvõime suurendamiseks on vaja ELi, riikliku ja piirkondliku tasandi kooskõlastatud jõupingutust rahastamise, teadus- ja arendustegevuse, tööstuse, maksustamise, hariduse, keskkonnakaitse ning meedia ja teabevahetuse valdkonnas.

1.6.3 Komitee arvates tuleks kaaluda lahendust, mida on mõned liikmesriigid juba ellu viinud: arendustegevusega või teadusorganisatsioonidelt arendustegevuse tellimisega tegelevatele ettevõtetele võiks pakkumiskutse alusel eraldada täiendavaid rahalisi vahendeid riigieelarvest või erasektorist.

1.7 Komitee rõhutab, et järjest vähem suudetakse ELis vastata globaalse konkurentsi suurenevatele nõuetele intellektuaalomandi tunnustamise ja kaitse osas. Oluline on jätkuvalt

tunnistada teaduslike uurimistulemuste avaldamise olulisust ja sellele järgneva hindamise rolli ehk nn teadusturu olulisust. Samuti vajavad suuremat tähelepanu ja põhjalikumaid meetmeid teaduslike uurimistulemuste äriksel eesmärkidel kasutamine ja patentimine, intellektuaalomandi õiguste kasutamine ja ühenduse huvide tugevam esindatus. Komitee leiab, et samaaegselt ühenduse õiguse väljatöötamisega peaksid liikmesriigid kaaluma sobivaid poliitilisi vahendeid õigusaktide koostamiseks intellektuaalomandi õiguste valdkonnas, sh patendi kasutuse institutsiooniline järelevalve ja parem ELi-sisene koostöö.

1.8 Komitee arvab, et uuendustegevusele keskendumiseks, konkurentsivõime dünaamiliseks suurendamiseks ja säästva arengu suunas liikumiseks on hädavajalik panna paika juhtimise funktsioonid strateegiliseks uuendustegevuseks ning leida lahendused, kuidas koolitada antud valdkonna teadlasi ja ettevõtete spetsialiste. Eriti oluline on integreerida info- ja kommunikatsioonitehnoloogia haridusse⁽¹⁾, et e-õppes pöörataks erilist tähelepanu uuendustegevuse juhtimise koolitusele ja nendega kaasnevate stimuleerimissüsteemide ja organisatsiooniliste tingimuste väljaarendamisele.

1.9 Komitee arvates tuleb uuendustegevuse edendamiseks püüda tööstuse muutuste prioriteetid kooskõlla viia koolituse ja täiendkoolituse prioriteetidega, et oleks võimalik õigeaegselt reageerida turu vajadustele ja muutustele, sh koolituse valdkonnas. Tähtis on tagada teadlaste liikuvus ja piisav liikuvus uuendustegevuse juhtimises, et võimaldada laiapõhjalist koostööd juhtide vahel uuendustegevusega tegelevates institutsioonides ning teadus- ja tehnoparkides.

1.10 Komitee leiab, et juhtimis- ja organisatsioonistruktuuridel, milles raames on võimalik muuta tehnosiiret tõhusamaks, on eriline roll tööstuse muutuste edendamisel. Tööstus-, teadus- ja tehnopargid ning tehnoloogiakeskused on äärmiselt olulised selleks, et tagada vajalik asjatundlikkus ja abi ning vajalikud laborid väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete käivitamiseks, sisseadmiseks, nende turuosa tagamiseks ja tehnoloogiliste saavutustega sammu pidamiseks. Et luua ettevõtetele kvaliteetse sisuga ja suhteliselt madalate kuludega uuendustegevuse jaoks vajalikud tingimused, on järjest olulisem see, et tehnosiirde organisatsioonid toimiks võrgustikena nii, et kasutades info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat suudaksid nad logistilisi ülesandeid teostada. Komisjon peab kaaluma erinevaid lähenemisviise selliste struktuuride väljatöötamiseks, pannes erilist rõhku teaduse ja tehnoloogia (konkurentsivõime) partnerluskeskustele ja teadmiskeskustele. Teaduse (konkurentsivõime) partnerluskeskustele, mis hõlmavad ülikoole, teadus- ja tehnoparke, inkubaatoreid ja tehnoloogiakeskusi, tuleks anda võtmeroll ELi arenguprioriteetide realiseerimisel. Samuti tuleks võtta meetmeid selliste struktuuride loomise lihtsustamiseks.

(1) IT-toega elukestev õpe ja tööstuse muutused, CCMI/034, 21.9.2006.

1.11 Komitee leiab, et eesmärgi, mida EL väga rõhutab — nagu Lissaboni strateegia püüdlus muuta Euroopa lähemas tulevikus maailma kõige konkurentsivõimelisemaks majanduseks — ei ole eelarveartiklites kajastatud, eelkõige eelarves kokku lepitud summade osas. Komisjon eraldab märkimisväärsed ressursid teadus- ja arendustegevuse programmidele, aga nende roll ja tähtsus ei kasva vastavalt ootustele. Et need programmid oleksid tõesti tõhusad, peaks nende mõju liikmesriikides mitmekordistuma ning nende tulemusel peaks loodama programme, mis arvestavad iga riigi konkreetsete tingimustega. See aga praegu nii ei toimi. Komitee leiab, et komisjon peaks läbi vaatama uuendustegevuse juhtimise süsteemi ja pakkuma toetust liikmesriikide jõupingutuste tõhusamaks kooskõlastamiseks, mis võimaldaks neil teadus- ja arendustegevuse ressurside mitmekordistavat mõju tugevdada, arvestades seejuures eelkõige ELi arengutegevuse prioriteete.

1.12 Rahastamise osas väljendab komitee heameelt Euroopa Investeeringupanga (EIP grupp) mitmete püüdluste üle parandada Euroopa majandustulemusi ja uuendusvõimet nii pakkumise kui ka nõudluse poolelt. Komitee märgib, et see on ainult üks mitmest rahastamisvahendist: ELi eelarvega tuleb tagada uuendustegevuse rahastamise vastavus Lissaboni strateegia eesmärkidele. Samuti on vaja sarnases proportsioonis rahastamist riiklikest ja piirkondlikest eelarvetest.

1.13 Toetudes varasematele kogemustele leiab komitee, et EIP grupi tegevustel on üldiselt olnud võimendav mõju. Seetõttu kutsub komitee EIP gruppi üles jätkuvalt ja hoolikalt läbi vaatama oma võimalused võimendavat mõju suurendada ning üldse kooskõlastama oma tegevust Euroopa Komisjoni ja teiste finantsinstitutsioonidega, et saavutada võimalikult suur võimendav mõju.

1.14 Komitee arvates on EIP grupil äärmiselt suured võimalused nii avaliku sektori panga kui ka teenuse pakkujana. Komitee soovib EIP grupil laiendada oma tegevust rahaliste vahendite haldajana, kaasates nii erasektori kui ka ühenduse vahendid.

2. Uuendustegevust soosiv uuenduslik Euroopa

2.1 Komisjoni teatises KOM(2006) 589, mis avaldati ELi riigipeade ja valitsusjuhtide mitteametlikuks kohtumiseks Soome eesistumisajal 20. oktoobril 2006 Soomes Lahtis, käsitletakse mitmest aspektist küsimusi, mis on seotud uuendustegevuse mõjuga tööstuse muutustele. Teatise kohaselt on ELil ja ELi liikmesriikidel palju eeliseid uuendustegevuse osas. Aga

teisalt iseloomustavad meid ka mitmed paradoksid: eurooplaseks leiutame ja loome uuendusi, aga sageli ei sünni meie leiutistest uusi tooteid, töökohti ega patente. On palju väikseid väga uuenduslikke algusjärgus ettevõtteid, mis aga ei kasva suurteks ülemaailmselt edukateks ettevõteteks. Kuigi mõnes sektoris, näiteks telekommunikatsiooni valdkonnas, on uuendustegevuse arendamine märkimisväärselt tootlikkust suurendanud, on teistes sektorites mitmeid näited, kus see nii ei ole. Uuendustegevuse ja tööstuse muutuste jaoks on vaja põhjalikke ja paindlikke õigusakte patentide registreerimise ja intellektuaalse omandi valdkonnas. Seetõttu tuleb nõukogu 1. augusti 2000. aasta määruse ettepanek ühenduse patendi kohta läbi vaadata ning viia see paremini kooskõlla kiiresti muutuvate majandustrendidega (vt eelkõige sundlitsentsid ja ühenduse patendi kehtetuks muutmise põhjused). Seega on vaja menetlusi, et lihtsustada registreeritud patentide kasutust eri tööstuslikes ja/või kaubanduslikes rakendustes ning tunnustada uuendustegevuse intellektuaalset omandit üksikisikute — teadlaste, juhtivtöötajate, inseneride — või gruppide puhul, ka juhul kui nad kuuluvad ettevõtte või haldusstruktuuri ja uuendustegevus on väljaspool seda struktuuri.

2.2 Uuendustegevusel võib olla optimaalne mõju tööstuse muutustele juhul, kui on olemas süsteem vahendite kooskõlastamiseks ettevõtete, sektorite, piirkondade, liikmesriikide ja ELi tasandil, pakkudes lihtsalt kättesaadavaid kasutajasõbralikke vahendeid ettevõtetele, töötajatele, teadus- ja haridusasutustele ning teistele asjaomastele organisatsioonidele, kes protsessis osalevad.

2.3 Üksikettevõtete tasandil kuuluvad uuendustegevuse edendamise proaktiivsete tegurite hulka eelkõige i) uuendustegevuse strateegiline juhtimine, ii) inimressursside strateegiline juhtimine, iii) oskuste arendamine, iv) uute töökorraldusviiside kasutus, v) ettevõtete kokkulepped uuendustegevuse valdkonnas. Staatilisest dünaamilisemale töökorraldusele üleminekuga, mille raames töötajate ja spetsialistide oskusi ja võimeid respekteeritakse ja arendatakse ning neil võimaldatakse valida täiendõppe ja/või ümberõppe programmide vahel, tuleb edendada teadmisi ja uuendustegevust ning ka uuenduslike ideede laiemapõhjalist loomist.

2.4 Üksikettevõtete tasandil on muutuste juhtimise aktiivsed tegurid eelkõige i) pädevuse hindamine ja isiklikud karjääriarengu plaanid, ii) teenuste allhange, iii) täiend- ja ümberõppe, iv) kollektiivlepingud ja ühiskondlikud kavad ettevõtete ümberkorralduste osas.

2.5 Nii valdkondlikul kui ka piirkondlikul tasandil on peamised proaktiivsed tegurid i) kohalike tootmisklastrite arendamine, ii) uuendustegevusele suunatud võrgustikud ja partner-

lused, iii) uuendustegevuse partnerluskeskused, teadus-, tehnoloogia- ja tööstuspargid, iv) piirkondlikud uuendusstrateegiad ja arengukavad ning neid rakendavad asutused, v) teadmiste piirkonnad.

2.6 Euroopa Komisjon jälgib jätkuvalt, millised valdkonnad on Euroopa uuendustegevuse jaoks kõige paljutootavamad.

2.7 Komitee tahab ka rõhutada, et ühegi sektori puhul ei tohi kõrvale jätta võimalust, et toimub uuendusvõime kiire kasv või lisaväärtuse osakaalu tõus. Toetada tasub iga uuenduslikku ideed, mis on seotud materjalide uute kasutusviisidega, ja tehnoloogiate või uute toodete arendamisega, mis tagavad uue kvaliteedi ja loovad lisaväärtust.

2.8 Parim viis, kuidas liikmesriikide valitsused saavad proaktiivselt soodustada uuendustegevuse mõju, on kooskõlastada riiklik poliitika kõigil avaliku halduse tasandil tööhõive, tööstuse, uuendustegevuse, keskkonnakaitse, hariduse ja kaubanduse valdkonnas. On selge, et selles protsessis pakub lisaväärtust koostöö sotsiaalpartnerite ja organiseeritud kodanikuühiskonnaga. Riiklikult tasandil on vaja keskenduda järgmistele elementidele: uute töökohtade loomise võimaluste uurimine ja nende prognoosimise süsteem, ii) kutse- ja ümberõppe programmid, iii) elukestva õppe strateegiad, iv) tööturu reguleerimine, mis soodustab liikuvust ja oskuste arendamist.

2.9 Uuenduslikel piiriülestel lähenemistel koostööle võib olla eriti oluline ja spetsiifiline roll uuendustegevuse ja tööstuse muutuste katalüsaatorina. See hõlmab ühiseid tehnoloogiaalgausi nanotehnoloogia, uuendusliku meditsiini, vesiniku- ja kütuseelementide, manussüsteemide, lennunduse ja õhutranspordi ning keskkonna ja turvalisuse globaalse järelevalve vallas. Lisaks tuleks siinjuures rõhutada Euroopa tehnoloogiaplatvormide tähtsust ja nende edasiarendamise olulisust. Eriti hea näide on Euroopa terasetehnoloogia platvormi, kahjulike gaaside vaba sööpõletamistehnoloogia platvormi ja WATERBORNE'i tehnoloogiaplatvormi — juba tunnustatud saavutustega algatuste — kogemuste ulatuslik levitamine.

2.10 Euroopa institutsioonide tasandil peaks toimuma järgmist elementide kooskõlastatud proaktiivne kasutus ja arendus: i) Lissaboni strateegia, ii) säästva arengu strateegia, iii) majanduskasvule ja töökohtade loomisele suunatud partnerlus, iv) Euroopa sotsiaaldialoog (nii valdkondlik kui valdkonnaülene), v) ühenduse programmid teadus- ja arendustegevuse, uuendustegevuse, tööhõive ja elukestva õppe valdkonnas, vi) ühenduse regionaalpoliitika, vii) Euroopa Sotsiaalfond, Euroopa Regionaalarengu Fond, viii) Euroopa Muutuste Järelevalvekeskus, ix) Euroopa süsteem töökohtade loomise uute allikate prognoosimiseks.

2.11 Algatus, millega luuakse Euroopa Tehnoloogiainstituut⁽²⁾, on paljutootav. Käeolevas arvamuses tuleks rõhutada, et instituudi tegevusraamistiku arendamise praegune algusfaas on etapp, mille raames on kõige rohkem võimalusi tagada, et see tõepoolest aitaks kaasa sellele, et uuendustegevuse väljundiks oleksid uued tooted ja töökohad.

2.12 Euroopa Komisjoni algatuste hulgast tuleks esile tõsta teatist „Maksusoodustuste tõhusam kasutamine teadus- ja arendustegevuse soodustamiseks”, mis avaldati 21. novembril 2006, KOM(2006) 728 lõplik.

2.13 Samaväärselt oluline teadus- ja arendustegevuse ning uuendustegevuse edendamiseks on komisjoni algatus riigiabi eeskirjade kohta⁽³⁾.

2.14 Komitee nõustub, et eriti oluline on: i) kindlustada Euroopale juhtroll strateegiliste tulevikutehnoloogiate vallas, ii) võtta tõhusaid meetmeid, et tagada palju tugevamad sidemed akadeemiliste, teadus- ja äriühingute vahel, iii) parandada üldisi tingimusi.

2.15 Üldiste tingimuste parandamisel tuleb erilist tähelepanu pöörata järgmistele aspektidele: i) ühtne turg, ii) uuendustegevuse rahastamine, iii) intellektuaalomandi õigused 21. sajandil, iv) abi ELi ettevõtetele väliskaubanduse ja majanduslike sidemete arendamiseks ja juurdepääsu kindlustamiseks kolmandate riikide turgudele.

2.16 Lisaks sellele tuleks võimalikult kiiresti läbi viia valdkondlikud hindamised, et parandada võimalikult suurel määral valdkonnaspetsiifilisi tingimusi. Seejuures tuleks erilist tähelepanu pöörata järgmistele aspektidele: i) väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtteid puudutavad tegurid, ii) Lissaboni strateegia rakendamise edendamine, iii) piirkondade võrgustikud.

3. Euroopa Investeeringispanga (EIP) grupi roll

3.1 Komitee märgib, et tööstuse muutustega seotud uuendustegevuse mõju võimalikult suure kasu tagamiseks on vaja mitmeid erinevaid rahastamisvahendeid ja nende vahendite kooskõlastatud kasutamist. Kõik sobivad tooted finants- ja kapitaliturgudel tuleb teha kättesaadavaks, sõltumata sellest, kas neid loovad traditsioonilised finantsinstitutsioonid, piirkondlikud omavalitsused, riikide valitsused või Euroopa Liit. Finantsvahendid tuleb teha kättesaadavaks kogu uuendustegevusprotsessi jooksul kuni selle lõpuni ning samuti on vaja tagada rahalised vahendid tehnoloogia edendamiseks ja turunõudluse tekitamiseks. Rahastamise laiemas kontekstis keskendutakse käesolevas arvamuses ühele selle valdkonna olulisele osalisele, Euroopa Investeeringispanga grupile, mis hõlmab Euroopa Investeeringispanga ja Euroopa Investeeringisfondi (EIF) vahendeid.

3.2 EIP ja EIF on määratlenud ühe oma peamise eesmärgina Euroopa majandustulemuste ja uuendustegevuse edendamise. Selle Lissaboni strateegiat ja Euroopa majanduskasvu edendava

eesmärgi saavutamiseks kasutatakse ja arendatakse sobivaid finantsvahendeid. Algatus „Innovatsioon 2010” (i2i) on EIP peamine panus Euroopa uuendus- ja konkurentsivõimelisemaks muutmiseks. Selle eesmärk on anda kümneaastast laenu 50 miljardi euro ulatuses, et toetada investeerimisprojekte Euroopas hariduse ja koolituse, teadus-, arendus- ja uuendustegevuse, täiusdatud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (sh audiovisuaalse meedia teenused ja nende sisu) ning e-teenuste vallas.

3.2.1 Alates 2000. aastast i2i vahendusel projektidele juba eraldatud rahaliste vahendite suurus on 2006. aasta lõpuks hinnanguliselt 46 miljardit eurot, mis tähendab, et eesmärk laenata 50 miljardit eurot 2010. aastaks võidakse ületada. Struktureeritud rahastamisvahendi abil, mis ei ole piiratud teadus- ja arendustegevuse eesmärkidega, on EIP laiendanud oma rahastamisvõimet, et suunata rahalised vahendid tipptehnoloogilistele ja uuenduslikele toodetele, protsessidele ja süsteemidele. Selle raames toetatakse projekte ja projektide elluviijaid, kelle laenu-risk on suurem, kuna projektid ei ole investeerimise seisukohalt huvipakkuvad. Et rahastada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arendatud investeerimistegevusi, on EIP loonud sobivate finantsvahendajatega krediidiliini.

3.2.2 Lisaks sellele töötatakse välja uuenduslikke tehinguid, sh riski jaotamise mehhanisme ja/või riikliku ja piirkondliku toetuse EIP toodetega kombineeritud vahendeid, et vastata väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete konkreetsetele vajadustele. EIF keskendub väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetele riskikapitali ja tagatiste abil. Euroopa Investeeringisfondi tegevus täiendab toetust, mida EIP annab väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele.

3.2.3 Seoses VKEde juurdepääsuga krediidile tuleb nimetada Baseli II kokkulepet. Põhimõtteliselt sätestatakse selle kokkuleppega pangasüsteemile konkreetsed kohustused, mille kohaselt peavad pangad igale krediiti taotlevale VKE-le tegema krediidireitingu. Reitingu arvutamiseks peavad VKEd andma teavet, mis on varasemast nii mahukam kui ka sisuliselt põhjalikum. VKEdel, kellel ei ole ettevõtte ressursiplaneerimise (*Enterprise Resource Planning*) infosüsteeme, ei ole võimalik esitada kogu nõutavat teavet. Ettevõtte ressursiplaneerimise süsteemid maksavad väga palju ning enamikul VKEdel need puuduvad, seega ei ole neil võimalik soodsatel tingimustel laenu taotleda, mis mõjutab ebasoodsalt ettevõtte arengut. EIP-l ja Euroopa Komisjonil palutakse tähelepanelikult jälgida VKEde juurdepääsu võimalusi vajalikele rahastamisele ning Baseli II kokkuleppe mõju krediidikättesaadavusele VKEde jaoks.

3.3 EIP grupi poolt uuendustegevusele antava toetuse jaoks on vaja välja töötada uued rahastamismehhanismid ja -tooted vastavalt tehingute riskiprofiilile. Et suurendada lisaväärtust ja ühenduse eri finantsvahendite sünergiaid, viiakse samal ajal ellu EIP grupi ja komisjoni uusi ühisalgatusi, luues partnerlusi ELi eelarvest rahastatavate programmidega, nagu näiteks seitsmes raamprogramm ning konkurentsivõime ja uuendustegevuse

⁽²⁾ KOM(2006) 604 lõplik.

⁽³⁾ Komisjoni määrus (EÜ) nr 364/2004, 25. veebruar 2004, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 70/2001, ELT L 63, 28.2.2004.

programm. Kuigi sellised ühisalgatused ei ole piiratud riskijagamisrahastrahastuga, mis käivitatakse 2007. aastal, ega seitsmenda raamprogrammi ning konkurentsivõime ja uuendustegevuse programmi uute algatustega, on need head ühisalgatuste näited.

3.4 Riskijagamisrahastrahastu (RSFF)

3.4.1 Riskijagamisrahastrahastu on uus ja uuenduslik algatus, mille töötasid ühiselt välja Euroopa Komisjon ja Euroopa Investeeringupank, et edendada investeerimist Euroopas teadustegevuse, tehnoloogiaarengu ja näidisprojektide ning ka uuendustegevuse vallas, eelkõige erasektori poolt, luues sobivad laenu tagatised kõrgema riskiga Euroopa uuendustegevusprojektidele. See uus süsteem peaks lihtsustama juurdepääsu laenudele keskmisest kõrgema riskiga tegevuste jaoks, kuna risk jaotatakse ELI, EIP ning teadus-, arendus- ja uuendustegevuse projektide elluvijate vahel. EIP riskijagamisrahastrahastu kaudu pakutavad vahendid on Euroopa teadusringkondadele saadaval lisaks seitsmenda raamprogrammi vahenditele.

3.4.2 Riskijagamisrahastrahastu juhitakse sama normideraamistiku alusel kui see, mida EIP kohaldab struktureeritud rahastamisvahendi puhul. Riskijagamisrahastrahastul on kaks haru, mida rahastavad võrdselt Euroopa Komisjon (seitsmes raamprogramm) ja EIP. Kummagi panus ajavahemikus 2007–2013 võib tõusta kuni 1 miljardi euroni. S raamprogrammi vahendeid kasutatakse teadus-, arendus- ja näidisprojektide rahastamiseks, samas kui EIP vahendeid võib kasutada uuendustegevuse projektide rahastamiseks. Kõnealused kaks haru võimaldavad riskikapitali rahastada kokku kuni 2 miljardi euro eest, mis omakorda võimaldab keskmisest kõrgema riskitasemega teadus-, arendus- ja uuendustegevusprogrammide ulatuslikumat rahastamist. Seega oodatakse EIP-lt täiendavat rahastamist kuni 10 miljardi euro ulatuses, mis peaks tagama märkimisväärse võimendava mõju. Riskijagamisrahastrahastu eesmärk on toetada Euroopa teadusalgatusi, nagu teadustegevuse infrastruktuure käsitlev Euroopa strateegiafoorum, Euroopa tehnoloogiaplattform, ühine tehnoloogiaalgatus või Eureka (Euroopa teadustegevuse koordineerimise keskus) raames käivitatud projektid.

3.4.3 Riskijagamisrahastrahastu põhiidee on riski jagamine ühenduse, EIP ja rahastatavate vahel. Tegemist on täiendava vahendiga teadus-, arendus- ja uuendustegevuse rahastamisel, mis loob arvukalt võimalusi nii erasektorile kui teadlastele ning täiendab teadus-, arendus- ja uuendustegevuse olemasolevate rahastamisvahendite portfelli. Riskijagamisrahastrahastu võimaldab EIP-l välja töötada finantstooted turu puudujääkide korrigeerimiseks vastavalt konkreetse sektori ja iga projekti elluvijate erivajadustele, laiendades potentsiaalsete rahastatavate ulatust. Riskijagamisrahastrahastust võivad toetust taotleda mistahes suuruse ja omandivormiga juriidilised isikud, sh suuretevõtted, keskmise suurusega ettevõtted (*mid-caps*), VKEd, teadusorganisatsioonid, ülikoolid, koostööorganisatsioonid, ühissettevõtted või eriotstarbel rajatud

organisatsioonid. Riski jagamise kokkulepete kaudu pangandussektoriga aitab riskijagamisrahastrahastu edendada finantsalal tegutsevate üldist võimet toetada teadus-, arendus- ja uuendustegevusi, eelkõige VKEde tegevusalade osas.

3.4.4 Et tagada riskijagamisrahastrahastu kiire käivitamine rahastamisvahendite piisava kriitilise massiga, otsustas konkurentsivõimekogu 2006. aasta juulis eraldada esialgu 500 miljardit eurot kuni seitsmenda raamprogrammi vahehindamiseni. Täiendavad 500 miljardit eurot võidakse ühenduse eelarvest eraldada kuni aastani 2013, võttes aluseks vahehindamise tulemused ja uute vahendite kasutamise võimalikud taotlused. Kui riskijagamisrahastrahastu haldamise ja sellest saadavate vahendite kasutamise üldised tingimused — sealhulgas abikõlblikkuse nõuded, eeskirjad ja riskide jagamine institutsioonide vahel — on sätestatud seitsmenda raamprogrammi eriprogrammides „Koostöö” ja „Suutlikkus”, reguleeritakse üksikasjalikud meetmed Euroopa Komisjoni ja EIP kahepoolse kokkuleppega, mille allkirjastamine on kavas 5. juunil 2007.

3.5 Euroopa Investeeringufondi toetus uuendustegevusele

3.5.1 EIF täidab oma osanikelt (EIP, Euroopa Komisjon) või kolmandatelt osapooltelt (liikmesriikide tasandil) saadud volitusi, et toetada uuendustegevust ja VKEde rahastamist kooskõlas ühenduse eesmärkidega. 2006. aasta lõpuks ulatusid EIF-i tehingud 15 miljardi euroni, millest 11,1 miljardit eurot kulutati tagatisteks ja 3,7 miljardit eurot riskikapitali tehinguteks.

3.5.2 EIF on ainus Euroopa Liidu organ, mis on spetsialiseerunud VKEde rahastamisele. Lissaboni strateegia, mille eesmärk on Euroopa konkurentsivõime tugevdamine, on EIF-i tegevuse üks põhimootoreid. 3,7 miljardi euro investimisega 244 riskikapitalifondi on EIF aidanud ületada innovatsioonilõhet tekitades võimendava mõju ja meelitades kiiresti kasvavatesse VKEdesse ja algusjärgus ettevõtetesse ligikaudu 20 miljardit eurot. Toetatavate hulgas on olnud ülemaailmselt edukaid ettevõtteid (nagu Skype, Bluetooth/Cambridge Silicon Radio või Kelcoo). Eesistumisaja järeldustes soovitas 2005. aasta märtsi Euroopa Ülemkogu EIF-il mitmekesistada oma tegevust tehnosiirde rahastamise suunas. 2006. aastal allkirjastati esimesed tehnosiirde tehingud litsentseerimiseks ja *spin-off* tegevusteks.

3.5.3 Uue finantsperspektiivi raames haldab EIF konkurentsivõime ja uuendustegevuse programmi ning on algatuse JEREMIE üks põhisosalejaid. Mõlema programmi eesmärk on VKEde rahastamise ja finantskorralduse parandamine.

3.5.3.1 Konkurentsivõime ja uuendustegevuse programm kui Euroopa Liidu üks peamine VKEde ja innovatsioonipoliitika edendamise vahend pakub riskikapitali (sh tehnosiirde tegevuste rahastamise, erainvestorite võrgustike ja ökoloogiliste uuenduste abil) ja juurdepääsu VKEdele mõeldud tagatismehhanismidele.

3.5.3.2 Algatuse JEREMIE (Euroopa ühisressursid mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele) raames saavad riiklikud ja piirkondlikud ametiasutused soovi korral kasutada ERDFi vahendeid turule orienteeritud eriotstarbeliste rahastamisvahendite vormis, nagu omakapital, riskikapital, tagatised ja laenud. JEREMIE loodi ERDFilt saadavate rahastamisvahendite optimeerimiseks ja lisarahastamise saamiseks. Selle rakendamist lihtsustati paindlikuma õigusraamistikuga. 2007. aastal peaks EIF-i kapitali kasv täiendama konkurentsivõime ja uuendustegevuse programmi ja algatuse JEREMIE ressursse. Arvatakse, et 2013. aastaks on EIF-i rahastamisvahenditest kasu saanud enam kui üks miljon VKEd.

3.5.3.3 Suure võimendava mõjuga (nt 1 ühenduse eelarvest saadud euro võib VKE-le tagatiste kaudu sisse tuua kuni 50 eurot) ja finantsvaldkonnas osalejate suhtes katalüsaatori

rolliga (eelkõige riskikapitalfondide puhul) ühenduse rahastamisvahendeid tuleks käsitleda hea tava ühe näitena Lissaboni agenda kontekstis. Et tagada tehnoloogiliste lahenduste ulatuslik kasutuselevõtt konkurentsivõime ja uuendustegevuse programmi raames, peaks sihtrühmaks olema ülikoolid ja VKEd, pöörates suuremat rõhku projektide rahastamisele ja intellektuaalomandi määratlemise meetmete edendamisele, lubadele ja nende väljaandmisele, koostöölepingutele ja neist saadavale kasule. Algatuse JEREMIE abil tuleb tagada edukas rakendamine sarnaselt rahastamist ja riigiabi käsitlevate sätetega.

3.5.4 2006. aastal allkirjastasid EIP ja EIF koostöölepe, mis võimaldab uuenduslike VKEde toetamisel eelkõige kombineerida EIP krediidiliine ja EIF-i tagatise. Selliste tehingute edasiarendamine tõenäoliselt jätkub, seda eelkõige algatuse JEREMIE kontekstis.

Brüssel, 11. juuli 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Esmatähtsate kategooriate tööhõive (Lissaboni strateegia)”

(2007/C 256/18)

14. septembril 2006 otsustas (kinnitatud 26. oktoobril 2006) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artiklile 31 (23.–24. märtsil 2006 toimunud Euroopa Ülemkogu taotlusel alustatud EMSK tööde raames) koostada teabearuande järgmises küsimuses: „Esmatähtsate kategooriate tööhõive (Lissaboni strateegia)”.

15. veebruaril 2006 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 muuta kõnealuse teabearuande omaalgatuslikuks arvamuseks.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsiooni arvamus võeti vastu 18. juunil. Raportöör oli hr GREIF.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 437. istungjärgul 11.–12. juulil 2007 (12. juuli istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 122, erapooletuks jäi 2.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Käesolevas arvamuses tõdetakse, et kvantitatiivselt on Lissaboni ambitsioonikad tööhõiveesmärgid saavutatud vaid osaliselt, kuigi riigiti valitsevad selged erinevused, mida tuleb alati silmas pidada. Ka tööhõive kvaliteedi osas on pilt vastuoluline: mõne liikmesriigi tööhõivepoliitikas leiduvatele rõõmustavatele näidetele headest tavadest, mida tuleks EMSK arvates tulevikus süstemaatiliselt koguda ja hinnata, vastanduvad kaines-tavad tõsiasiad Euroopa Liidus tervikuna.

eelkõige naiste — tööhõive kasv suures osas osalise tööajaga töökohtade lisandumisest. Ilmselt on jätkuvalt puudus eakatele sobivatest töökohtadest ning noorte hulgas on täheldatav ebatüüpiliste (mittestandardsete tööhõivevormide) märkimisväärne kasv. Viimatinimetatutest ei ole mõned õiguslikult ega sotsiaalselt piisavalt kindlustatud.

— Kuigi täistööajaga töökohad on kogu Euroopa Liidus jätkuvalt peamine tööhõivevorm, tuleneb viimaste aastate —

— Ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmade integreerimisvõimalused tööturul ei ole paranenud (võttes aluseks jätkuvalt kõrge pikaajalise töötuse määra, noorte ja piiratud